

М. К. Абдраев

ТЕЛЕХАБАР ЖАСАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Оқу қыралы

ӘОЖ 654(075.8)
КБЖ 76.032я73
А 14

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
журналистика факультетінің Ғылыми кеңесі және
Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған*

Пікір жазғандар:

филология ғылымдарының докторы, профессор ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Б.Ө. Жақып**
саяси ғылымдарының кандидаты **Ж.Кенжалин**
филология ғылымдарының кандидаты, доцент **Ж.Әбдіжәділқызы**

Абдраев М.К.

А 14 Телехабар жасау технологиясы: оқу құралы. – Алматы:
Қазақ университеті, 2014. – 162 бет.
ISBN 978-601-04-0468-7

Ұсынылып отырған оқу құралы режиссерлық және операторлық шеберліктің мектебіне лайықталып жазылған. Телешығармашылықты жасауда қойылатын принципті мәселелер қамтылған және бүгінгі күн тұрғысынан талқыланып зерделенген.

Оқу құралы студенттер мен магистранттарға және докторанттарға, журналист мамандығына деген ынта-ықыласы бар көпшілік оқырманға арналған.

ӘОЖ 654(075.8)
КБЖ 76.032я73

© Абдраев М.К., 2014

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2014

ISBN 978-601-04-0468-7

ТЕЛЕХАБАР ЖАСАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Оқу құралы

Курстың қысқаша сипаты:

Шығармашылық студияның мақсаты – бағдарламаны талдап, оның сипатын ашу. Қоғамдық мәні мен айқындылығын, қажеттілігін дәлелдеу. Жалпы студиялық хабардың мақсаты мен міндеті дегеніміз не? Эфирге циклдік хабарлардың таратылуы әлеуметтік тұрғыдан алғанда халықтық мүддеге сай ма деген мәселені қозғайды. Студенттердің білім деңгейін саралай отырып, студиялық талдауды нақты, дөп тауып зерделеу олардың келешек маман болып қалыптасуына кепіл бола алады. Сондықтан әр жанрлық маңызы бар телетуындыларды талдау талапқа сай жүзеге асырылады.

Курстың мақсаты:

Шығармашылық студия арқылы студенттердің талабын ұштап, ынталандыру көзделеді. Шығарылымдардың теориялық маңызын дәлелдеп қолданбалы жүйеде іске асыру. Өз ықыластарымен тақырыпқа еркін кіріп, мәдени-әлеуметтік тұрғыдан көзқарас танытуға, жоба, жоспар жасауға машықтандыру.

Журналист – телехабар әзірлеуде шығармашылық топтың жетекшісі. Студенттер журналист деген әлеуметтік атауға терең бойлай отырып, қоғамдық құбылысты қалай зерттеуге болады? Немесе негізгі нысананы айқындап, алдын ала белгіленген тақырыптың маңызын ашу үшін қандай талаптарды жүзеге асыру керек. Оны бейнекадрлар жиынтығымен дәлме-дәл айшықтауға нендей тәсілдер қолдануға болады? – деген сауалдар төңірегінде машықтандыру. Яғни аталған жайт бойынша, сценарлық, дикторлық, бейнесюжет түсіру арқылы талдау жұмысын орындайды. Өздігінен көркем идеяның тұрлаулы желісін әлеуметтік өмір ағынынан

МАЗМҰНЫ

Телехабар жасау технологиясы.....	3
Телесұхбат – ақпарат алу әдісі.....	6
Телехабардың ақпараттық сипаты.....	9
Телехабардың дыбыстық және сөйлем үндестігі.....	11
Телеарна және көрермен.....	13
Телесюжет пен мәтіннің байланысы.....	18
Автор мен режиссердың шығармашылық бірлігі.....	21
Телеарнадағы ток шоу жанрының көрінісі.....	26
Режиссерлық және операторлық шеберліктің үйлесімі.....	32
План – кеңістікті кескіндеу.....	36
Режиссура және кәсіби сабақтастық.....	38
Телесұхбат – шығармашылық ізденіс.....	43
Телехабардың жоба мен сценарлық үлгісі.....	47
Телехабар әзірлеуде сөз бен дыбыстың үндестігі.....	49
Наурыз 2013.....	55
Ұлт санасының зергері.....	64
Эфирлік бетті жоспарлау.....	74
Мерекелік бетті жоспарлау.....	79
Телехабардың құндылығы және кезеңделуі.....	82
Ғасырдың жүгін аркалап.....	84
Ешкімге ұқсамайтын елес бейне атты деректі фильмнің сценарлық жоспары мен мәтіндік үлгісі.....	87
Технологиялық үрдіс және сапалық ерекшелік.....	94
Телебағдарламалар және оның сипаты.....	97
Шығармашылық студия: талдамалы бағдарламалар.....	98
Телеарна мен сахналық өнер – интеллектуалды егіз өріс.....	101
Сахнаға саяхат.....	104
Журналистік идеяның мәдени, рухани құндылықтармен байланыстылығы. Эфирдегі ұлттық құндылықтар.	
Телевизия – ұлттық идеология.....	114
Теледидардағы сөз құдіреті.....	116
Телестудиялық хабар және журналист.....	123
Конвергенция және телеарналық хабарлардың интеллектуалдылығы.....	128
Зертханалық жұмыс тапсырмалары.....	130
Семинарлық жұмыс тапсырмалары.....	135
Сұрақтар.....	135
Қазақстандық телеарналардың рейтингісі.....	137
Заманауи жаңа үлгідегі кино– теле-бейнекамералар.....	138
Студенттердің шығармашылық жұмыстары.....	141
ӘДЕБИЕТТЕР.....	158

Оқу басылымы

Абдраев Молдахан Кәріпбайұлы

ТЕЛЕХАБАР ЖАСАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ

Оқу құралы

Редакторы *Самат Қалуов*
Компьютерде беттеген *Тұраш Сапарова*
Мұқабасын көркемдеген *Ринат Скаков*

ИБ № 7254

Басуға 03.04.2013 жылы қол қойылды. Пішімі 60x84 1/16. Көлемі 10,062 б.т.
Офсетті қағаз. Сандық басылыс. Тапсырыс № 872. Таралымы 100 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «Қазақ университеті» баспасы.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.
«Қазақ университеті» баспаханасында басылды